

Next Level Development
T.a.v. de heer F. H.

Parklaan 62, 5613 BH Eindhoven

Rotterdam, 13 juni 2023

Betreft: Samenvatting D4 ecologische onderzoeken Klappolder te Bleiswijk
Projectnr.: 13876

Geachte heer H.,

Middels deze brief voorzien wij in het verzoek tot een overzicht van de voortgang van het ecologisch onderzoek aan de Klappolder te Bleiswijk. Econsultancy is vanaf oktober 2020 betrokken bij het uitvoeren van diverse ecologische onderzoeken op de locatie. In deze memo wordt een opsomming gegeven van de belangrijkste gegevens en conclusies per deelproject.

Inhoud

Quicksan ecologie	2
Nader onderzoeken - fasering	3
FASE I	4
Nader onderzoek fase I.....	4
Activiteitenplan (+Ontheffingsaanvraag) fase I.....	5
Geplaatste vleermuiskasten fase I.....	5
Vervolgstappen fase I	6
FASE II	7
Nader onderzoek – fase II.....	7
Vervolgstappen fase II	8
Bevindingen bevoegd gezag	9

QUICKSCAN ECOLOGIE

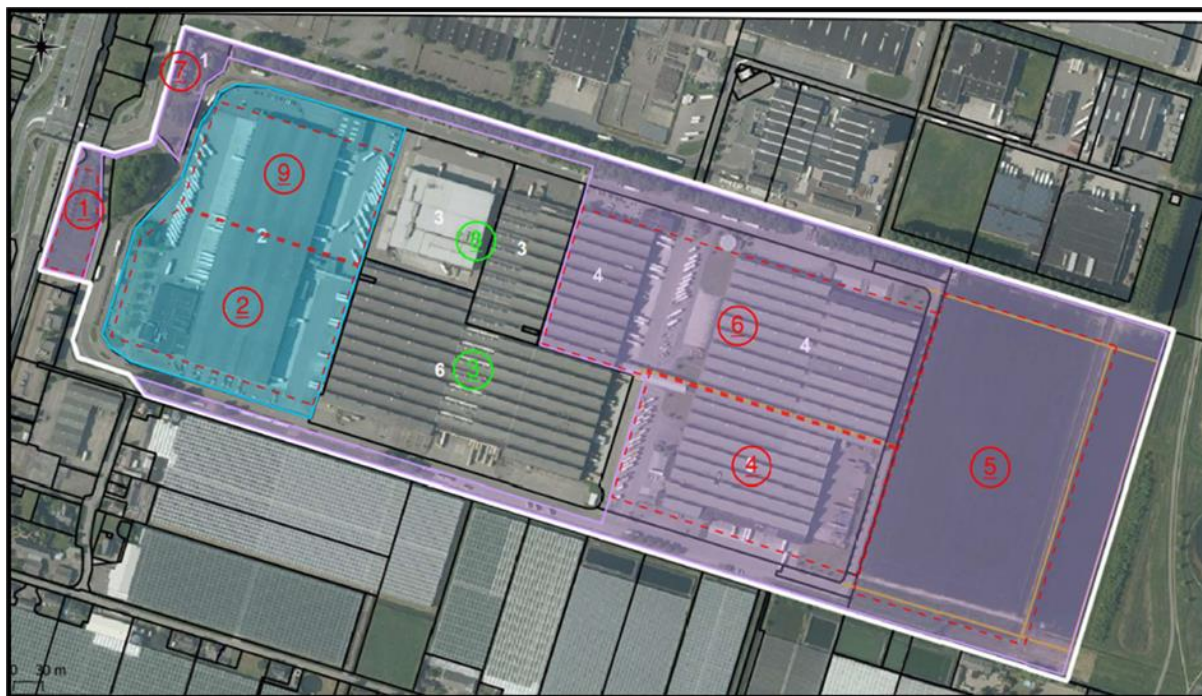
Rapport 13876.001, d.d. 10 november 2020

Scope: Inschatten of op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Conclusies:

- **Nader onderzoek** nodig naar verblijfplaatsen van vleermuizen en naar nestlocaties van huismussen en roofvogels.
- In het kader van Natura 2000 is een nader onderzoek naar **stikstofdepositie** nodig (Aerius-berekening).
- **Ecologisch werkprotocol** benodigd (voor aanvang van werkzaamheden) voor rugstreeppad en algemene vissoorten.
- Rekening houden met zorgplicht ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieënsoorten.
- Rekening houden met algemene broedvogels (in gebruik zijnde nesten zijn altijd beschermd).
- Vliegroutes van vleermuizen hoeven niet onderzocht te worden, tenzij de watergang ten noorden van de onderzoekslocatie niet duurzaam behouden kan blijven.
- De bomenrij ten noorden van de onderzoekslocatie betreft een beschermde houtopstand. Indien deze rij gekapt wordt, is een meldplicht bij de provincie en een herplantplicht van toepassing.
- Geen vervolgstappen nodig in het kader van Natuurnetwerk Nederland.

NADER ONDERZOEKEN - FASERING

Figuur 1. Fasering voorgenomen ingreep. Fase 1 is weergegeven in paars, fase 2 in blauw (afbeeldingsbron: Next Level).

Het nader onderzoek is opgedeeld in twee fasen, in verband met de meerjarige doorlooptijd en verschillende startmomenten van de geplande ingreep.

Het nader onderzoek van **fase 1** heeft betrekking op de woningen en bedrijfspanden (nummer 4, 6 en 7) met bijbehorende bomenrijen aan de noord- en zuidzijde van het perceel. Op het akkerland (nummer 5) en het bestrate oppervlak (nummer 1) zijn beschermde functies voor soorten planten en dieren tijdens de quickscan uitgesloten, hier heeft daarom geen nader onderzoek plaatsgevonden. Dit nader onderzoek is afgerond in 2021.

Het nader onderzoek van **fase 2** heeft betrekking op de panden 2 en 9. Nummer 3 en 8 maken geen onderdeel uit van de herontwikkeling. Dit nader onderzoek is uitgevoerd van mei tot oktober 2022.

FASE I

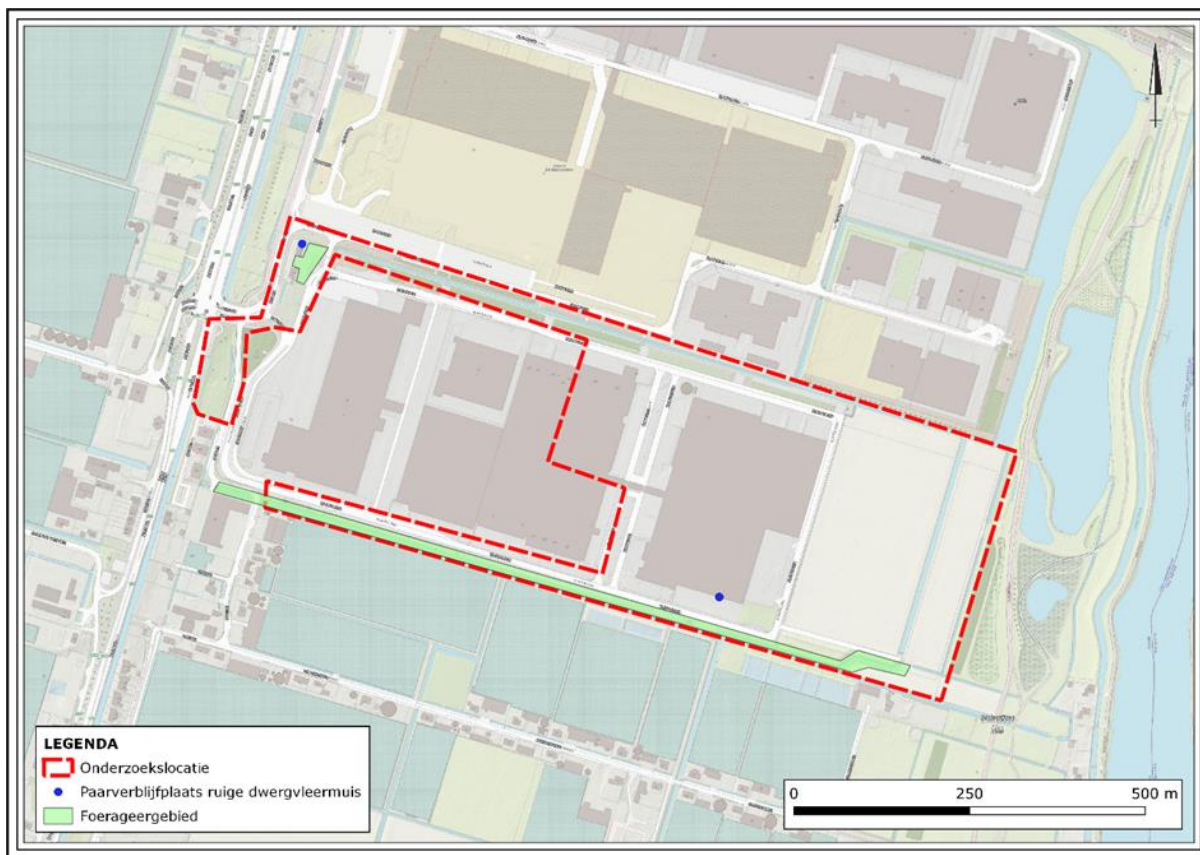
Nader onderzoek fase I

(Rapport 13876.003, d.d. 30 november 2021)

Scope: Onderzoeken of de onderzoekslocatie een beschermde functie vervult voor vleermuizen, roofvogels en/of huismussen.

Conclusies:

- Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden op de onderzoekslocatie is, zonder het nemen van maatregelen, mogelijk sprake van vernieling van **twee paarverblijfplaatsen** (en mogelijk twee individuele winterverblijfplaatsen) van de ruige dwergvleermuis (zie figuur 2).
- De watergang ten zuiden van de onderzoekslocatie wordt gebruikt als **foerageergebied** door vleermuizen. Door in het activiteitenplan en het ecologisch werkprotocol advies op te nemen omtrent verlichting en andere verstorende elementen tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie kan worden voorkomen dat het foerageergebied negatieve gevolgen zal ondervinden van de voorgenomen ingreep.
- Tijdens de veldbezoeken zijn **nesten** van kauwen, kraaien, eksters, zwarte roodstaart en scholekster waargenomen in de bomen en de bebouwing op de onderzoekslocatie. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd als ze in gebruik zijn. Vanwege de aanwezigheid van deze broedvogels dient er buiten het broedseizoen (maart-september) gewerkt te worden, of dienen geschikte elementen verwijderd of ongeschikt gemaakt te worden buiten het broedseizoen. Tot slot dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht ten aanzien van in het wild levende dieren en planten (zie bijlage 2, zorgplicht).

Figuur 1. Locaties paarverblijfplaatsen en foerageergebied van vleermuizen, waargenomen tijdens nader onderzoek fase I.

Activiteitenplan (+Ontheffingsaanvraag) fase I

(rapport 13876.007, d.d. 4 april 2022)

Scope: In het ecologisch activiteitenplan wordt aangegeven hoe er omgegaan kan worden met de beschermde natuurwaarden die zijn aangetroffen op de onderzoekslocatie tijdens het nader onderzoek.

Conclusies: In dit rapport wordt onder andere aangegeven welke tijdelijke en permanente maatregelen getroffen moeten worden om de aangetroffen vleermuisverblijfplaatsen te kunnen behouden. Zo wordt beschreven hoe de vleermuizen voorafgaand aan de ingreep verjaagd kunnen worden, en hoe er in de nieuwe situatie weer permanent verblijfplaatsen gerealiseerd worden. Ook wordt beschreven in welke periode van het jaar gewerkt kan worden, hoe om te gaan met algemene broedvogels, en hoe de positieve staat van instandhouding van de soorten geborgd wordt tijdens de ingreep.

Vervolg: Middels dit ecologisch activiteitenplan (en bijbehorende documenten) is door Econsultancy een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming ingediend bij de provincie Zuid-Holland. De aanvraag is in april 2022 gedaan. De beschikking is verleend door omgevingsdienst Haaglanden op 17 april 2023 (zaaknummer 01029783, kenmerk ODH531045).

Geplaatste vleermuiskasten fase I

(memo 13876.002, d.d. 11 juni 2021)

Tijdens de ingreep zijn tijdelijke vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd voor de twee aangetroffen paarverblijven van ruige dwergvleermuizen in fase I (tabel I). De acht tijdelijke zomer-/paarkasten die gelden als passende compensatie zijn opgehangen op 11 mei 2021. De alternatieve verblijfplaatsen hebben hun gewenningstijd reeds doorlopen.

Tabel I. Overzicht van aangetroffen verblijfplaatsen in het plangebied en de gerealiseerde tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen.

Adres	Aangetroffen verblijfplaats	Benodigde maatregelen	Gerealiseerde tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen
Hoefweg 80	1 paarverblijf ruige dwergvleermuis	4 zomer-/paarkasten	- 2 zomer-/paarkasten aan westgevel Klappolder 1d - 1 zomer-/paarkast aan zuidgevel Klappolder 1d - 1 zomer-/paarkast aan oostgevel Klappolder 1d
Klappolder 122	1 paarverblijf ruige dwergvleermuis	4 zomer-/paarkasten	- 2 zomer-/paarkasten aan westgevel Klappolder 1b/c - 2 zomer-/paarkasten aan zuidgevel Klappolder 1b/c

Vervolgstappen fase I

De volgende vervolgstappen zijn nog nodig voor het afronden van de werkzaamheden behorende bij fase I:

- Ongeschikt maken, controlerende, ecologisch werkprotocol (gepland juni/juli 2023, voor start sloop fase I);
- Geschikte permanente verblijfplaatsen voor vleermuizen realiseren in de nieuwbouw.

De planlocatie van fase I wordt vrijgegeven voor sloop wanneer is gebleken bij de controlerende (eventueel na het uitvoeren van aanvullende maatregelen) dat de locatie niet meer in gebruik is als vleermuisverblijfplaats.

De invulling van de permanente verblijfplaatsen worden in overleg afgestemd tussen de architect en de ecooloog.

FASE II

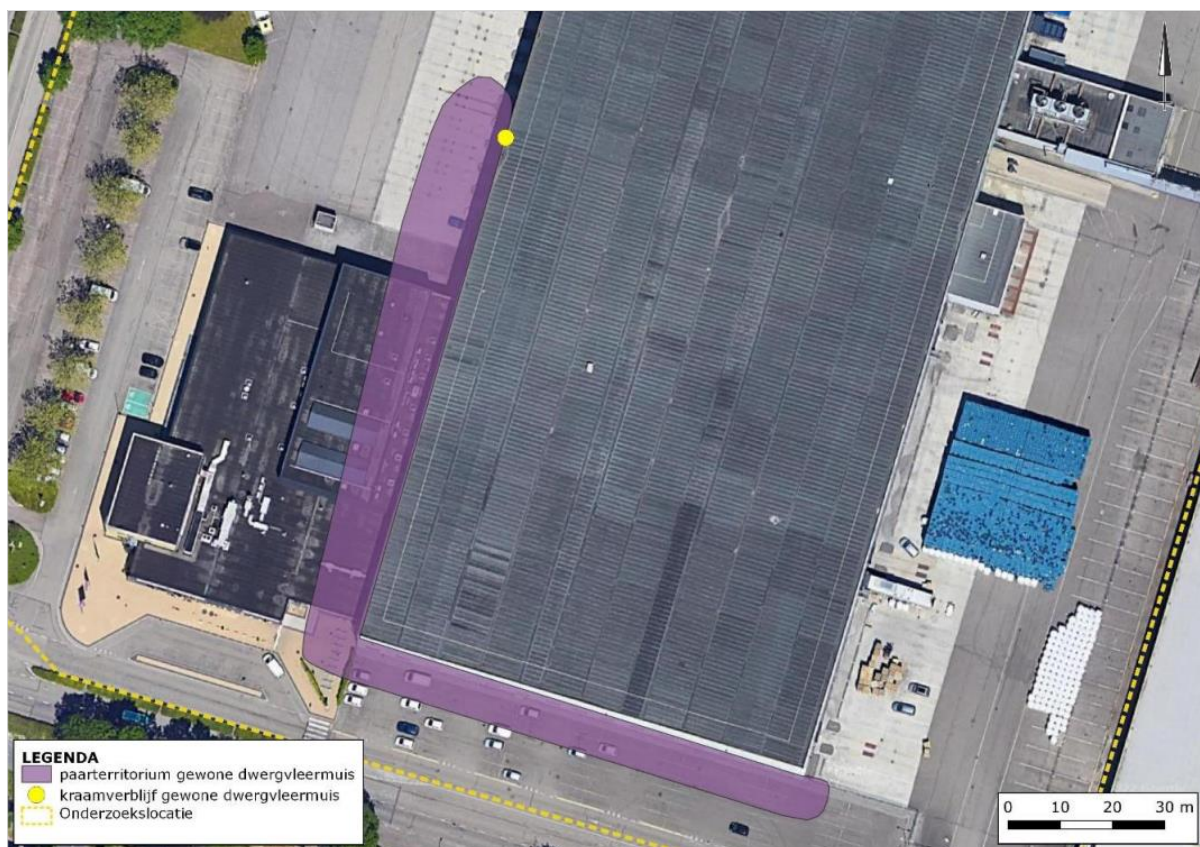
Nader onderzoek – fase II

(Rapport 13876.006, d.d. 8 november 2022)

Scope: Onderzoeken of de onderzoekslocatie een beschermde functie vervult voor vleermuizen.

Conclusies:

- In het onderzoeksgebied is **één kraamverblijfplaats** van 26 gewone dwergvleermuizen aangetroffen tijdens het kraamseizoen. Ook is **één paarverblijfplaats** van een gewone dwergvleermuis aanwezig in het bedrijfspand (zie figuur 2).
- Tijdens de veldbezoeken is een **nest** van de zwarte roodstaart aangetroffen in de bebouwing op de onderzoekslocatie. De nesten van deze soort zijn alleen beschermd als ze in gebruik zijn. Vanwege de aanwezigheid van deze broedvogels dient er buiten het broedseizoen (maart-september) gewerkt te worden, of dienen geschikte elementen verwijderd of ongeschikt gemaakt te worden buiten het broedseizoen. Tot slot dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht ten aanzien van in het wild levende dieren en planten (zie bijlage 2, zorgplicht).

Figuur 2. Resultaten nader onderzoek fase II.

Vervolgstappen fase II

De volgende vervolgstappen zijn nog nodig voor het afronden van de werkzaamheden behorende bij fase II:

- Opstellen ecologisch activiteitenplan en indienen ontheffingsaanvraag fase II (juni/juli 2023)
- Ongeschikt maken, controleronde, ecologisch werkprotocol voor start sloop fase II (gepland januari 2024);
- Geschikte permanente verblijfplaatsen voor vleermuizen realiseren in de nieuwbouw.

Op basis van het aangetroffen ecologische waarden tijdens het nader onderzoek en de geadviseerde werkwijzen en compensatie/mitigatie in het ecologisch activiteitenplan, wordt verwacht dat beschermde natuurwaarden van de voorgenomen werkzaamheden in fase II behouden kunnen blijven. De slagingskans van het verkrijgen van de ontheffing van de Wet natuurbescherming door Omgevingsdienst Haaglanden wordt daarom zeer groot geacht.

Voor fase II wordt, gezien de aard van de bebouwing en het onderzoek dat zal worden uitgevoerd, tevens verwacht dat schade aan beschermde natuurwaarden kan worden voorkomen. In juli 2022 is een kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in het pand. Hiervoor is reeds compensatie aanwezig in de vorm van vier tijdelijke kraamkasten in de directe omgeving sinds 11 mei 2021. In juli 2023 wordt de ontheffing aangevraagd voor het (tijdelijk) verwijderen van het kraamverblijf en de paarverblijfplaats. In de nieuwe situatie zullen in overmaat geschikte openingen voor kraamverblijven worden ingebouwd in de nieuwbouw. De tijdelijke kraamkasten die tijdens de ingreep dienst kunnen doen als vervangende verblijfplaats hebben hun gewenningsperiode reeds doorlopen. Het is daarom redelijkerwijs aan te nemen dat de benodigde ontheffing van de Wet natuurbescherming, op basis van een op maat gemaakt ecologisch activiteitenplan, zal worden gegund.

BEVINDINGEN BEVOEGD GEZAG

Onderstaand zijn opmerkingen van de plantoetser van het bevoegd gezag over het ecologisch onderzoek overgenomen. Waar van toepassing, is hier een *reactie* door Econsultancy toegevoegd.

Natura 2000

In de rapporten is aangegeven dat een *stikstofberekening* nodig is om het effect van de uitbreiding te onderzoeken. Deze berekening is niet gedaan en daarmee is nog niet voldoende informatie beschikbaar voor het bestemmingplan. Dit moet aangevuld worden voor het bestemmingsplan.

→ De AERIUS-berekening wordt niet door Econsultancy uitgevoerd maar door een andere partij.

NNN

De rapporten bevatten *voldoende* informatie over het NNN als onderbouwing voor het bestemmingsplan.

Beschermde soorten

Inhoudelijk zijn de rapportages te gebruiken voor de onderbouwing voor beschermde soorten voor *fase 1. Alleen is wat uitbreiding nodig* (die waarschijnlijk niet leidt tot inhoudelijke wijzigingen):

- *Voor een aantal soorten is niet helemaal duidelijk waarom het plangebied niet geschikt is.* Het is wenselijk om dit uit te breiden.
 - o Vliegroutes vleermuizen:
 Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord, doordat de watergangen in de omgeving die als potentiële vliegroute kunnen fungeren, gehandhaafd blijven bij de herontwikkeling van de onderzoekslocatie.
 - o Ringslang
 Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en RAVON (van Delft et. al. 2015) is binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende reptielensoort waargenomen: ringslang. Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor de ringslang aanwezig. De ringslang is gebonden aan waterrijke habitats. Deze liggen veelal op zandgronden, op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden en op structuurrijke oevers. Grote oppervlaktes laag gelegen, nat gebied worden gemeden, omdat de soort daar vaak niet alle stadia van zijn levenscyclus kan doorlopen. Dit is terug te zien in de lokale verspreiding van de soort. De dichtstbijzijnde waarneming van een ringslang binnen de afgelopen 10 jaar ligt op ruim 7 kilometer afstand van de onderzoekslocatie. Daarnaast zijn de (oevers van de) watergangen op de onderzoekslocatie zeer matig geschikt voor de ringslang door het ontbreken van zonnige taluds, een gebrek aan mogelijke broeihopen en afwezigheid van voldoende dekking. Negatieve effecten ten aanzien van de ringslang en andere reptielen kunnen worden uitgesloten.
 - o Vissen
 De onderzoekslocatie bevindt zich niet binnen het verspreidingsgebied van een beschermde vissoort. Ook zijn in de afgelopen 10 jaar geen waarnemingen in NDFF gedaan van beschermde vissoorten binnen een straal van 10 kilometer rond de onderzoekslocatie. Daarnaast zullen de watergangen niet worden aangetast bij de voorgekomen ingreep. Negatieve effecten op vissen zijn niet aan de orde.
 - o Ongewervelden
Libellen
 Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn de gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel en groene glazenmaker in de omgeving van de onderzoekslocatie

waargenomen. Deze soorten zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die niet op de onderzoekslocatie marginaal tot niet aanwezig zijn. Daarnaast blijven de watergangen behouden, waardoor eventuele aantasting van voortplantingshabitat van libellen uitgesloten is. Een negatief effect van de ingreep op beschermde libellensoorten is op voorhand uit te sluiten.

Vlinders

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de grote vos in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij de voorgenomen ingreep blijft het groen om de onderzoekslocatie behouden. Een negatief effect van de ingreep op de grote vos kan hierdoor op voorhand worden uitgesloten.

o Vaatplanten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is glad biggenkruid, muurbloem en naakte lathyrus in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Aangezien de locatie geheel bestaat uit bebouwing, verharding en gemaaid gazon kan de aanwezigheid van het glad biggenkruid en de naakte lathyrus worden uitgesloten. De muurbloem groeit op oude bebouwing met kalkrijke specie, zoals ruïnes en forten. De muren van de bebouwing op de onderzoekslocatie (opslagloodsen distributiecentrum) zijn ongeschikt voor de muurbloem. Schade van beschermde plantensoorten kan op voorhand worden uitgesloten.

- Het is duidelijk dat het noodzakelijk is om kasten op te hangen vanwege te verdwijnen verblijfplaatsen. Het is ook duidelijk dat al kasten zijn opgehangen. **Het is niet duidelijk dat die kasten ook daadwerkelijk geschikt zijn om die verblijfplaatsen te vervangen.** Voor het bestemmingsplan moet dat onderbouwd worden.
 - o *De aangebrachte kasten betreffen type VMT1 van Unitura. De buitenmaten van deze kasten zijn 60x29x4,5 cm, de binnenmaten zijn 53x20x1,8/1,5 cm. Dit type kast is geschikt als paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis.*
- Econsultancy geeft aan dat de kasten geschikt zijn als paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. **Dit lijkt vooralsnog voldoende.** Mogelijk dat het bevoegd gezag nog vragen gaat stellen over oriëntatie en afstand tot te verwijderen verblijfplaatsen, dus **onderbouwing en eventuele monitoring moet hier wel de aandacht krijgen.**
 - o Het bevoegd gezag heeft ondertussen aanvullende vragen gesteld over het activiteitenplan, maar hier zaten geen vragen bij over de vleermuiskasten. Er kan dus vanuit worden gegaan dat de voorgestelde tijdelijke compensatie voor vleermuizen akkoord is bevonden door ODH.

Voor fase 2:

- Moet een **duidelijke conclusie over de vergunbaarheid** worden getrokken. Dit kan met een vergelijkbaar onderzoeken worden gedaan of op basis van worst case.
 - o **Zie de geel gemarkeerde beschrijving van het vervolgonderzoek van fase II en de verwachte vergunbaarheid hierboven onder 'vervolgstappen ecologie'**

Houtopstanden

De rapporten bevatten voldoende informatie over de aanwezigheid van houtopstanden, maar in het geval deze worden aangetast moet ook duidelijk zijn waar compensatie plaatsvindt. Dat is in de rapporten niet opgenomen (omdat niet duidelijk is of aantasting plaatsvindt). Als geen aantasting plaatsvindt, dan is de onderbouwing in de rapporten voldoende.

In de verwachting u hierbij voldoende inzicht te hebben kunnen geven in het reeds uitgevoerde en het toekomstige ecologisch onderzoek.

- ➔ De bomenrij aan de noordkant van de onderzoekslocatie zal behouden blijven, dus compensatie is niet aan de orde.

Met vriendelijke groeten,

A.M. V., MSc

projectleider ecologie Econsultancy